

Sanoista tekoihin

- Suomen rooli kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa

KEPA KIITTÄÄ ULKOASIAINMINISTERIÖTÄ tästä kuulemis-tilaisuudesta. Yhdymme jäsenjärjestöjemme jo toimittamiin kantapapereihin sekä järjestöjen yhteisen Post-2015 -työryhmän puitteissa laadittuun kannanottoon. Lisäksi haluamme tuoda esille tässä esitetyt täydentävät näkökulmat.

Vuosituhatosen kehitystavoitteet korvaavien YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden tärkein uutuus on, että ne ovat luonteeltaan universaaleja eli niiden vaatimukset koskettavat kaikkia maita. Suomi ei ole tässä poikkeus, vaan kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen tulee vaatimaan toimia myös meiltä. Kun vuosituhatosen kehitystavoitteissa Suomi oli vain maksajana, kestävän kehityksen tavoitteet haastavat meidät nyt muuttumaan itse.

Lähtökohdat Suomella ovat hyvät. Kansainvälinen tutkimusverkosto Sustainable Development Solutions Network vertaili urauurtavassa raportissaan¹ eri OECD-maiden lähtökohtia uusien kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen. Tarkastelluista 34 maasta Suomi oli neljäs Ruotsin, Norjan ja Tanskan jälkeen ennen Sveitsiä ja Saksaa.

Suurimmiksi ongelmiksi Suomelle nähtiin sukupuolten välinen palkkaepätasa-arvo sekä luonnonvarojen korkea kulutus henkeä kohti. Kaikille OECD-maille yhteisenä ongelmana tutkimus piti kestävämmällä tavalla kasvuhakuista talousmallia mittareineen. Tähän OECD-maiden tulee yhdessä hakea ratkaisuja. Iso ongelma on myös kasvava eriarvoisuus, jonka vuoksi teollisuusmaat eivät voi enää väittää olevansa esikuvia muille maille. Kestävä, tasa-arvoinen kehitys on rauhanomaisten yhteiskuntien lähtökohta.

Suomen viemiset YK:hon ja EU:hun

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että Suomi painottaa tulevalle Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuskaudella sekä YK:ssa että EU:ssa seuraavia asioita:

1) Ihmiset ja planeetta pidettävä keskiössä. Maiden välisen ja niiden sisäisen epätasa-arvon kitkeminen sekä sukupuolten välisen tasa-arvon saavuttaminen ovat tärkein sosiaalinen tavoite. Tämä edellyttää kehitysmaiden sananvallan vahvistamista kansainvälisissä yhteistyöelimissä, esimerkiksi kansainvälisissä rahoituslaitoksissa. Näiden laitosten on oltava tiukemmin YK:n valvonnassa ja ohjauksessa, jotta päätöksenteon demokraattisuus paranee. Uusi kestävän kehityksen agenda perustuu kaikkien maiden yhteiselle ponnistukselle ja vastuulle niiden voimavarojen mukaan. Siksi myös kestävä kehitysä tukevien instituutioiden täytyy kehittyä ja muuttua tukemaan uuden agendan henkeä.

Uusi kestävän kehityksen agenda edellyttää myös planetaaristen rajojen huomioimista. Erityisesti ilmastonmuutoksen torjuminen ja väistämättömään muutokseen sopeutuminen on olennainen osa kestävään kehitykseen pyrkimistä. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi riittävää ilmastorahoitusta ja kehitysyhteistyövarojen tason kasvattamista.

2) Universaalius tarkoittaa kaikkia maita ja kaikkia tavoitteita. Sekä EU:n että sen jäsenmaiden tulee laatia käytännönläheiset, ymmärrettävät ja aikataulutetut suunnitelmat kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi

¹ <https://www.bertelsmann-stiftung.de/en/publications/publication/did/4472/>

EU:ssa ja kansallisesti. Suunnitelmissa on huomioitava myös se, että ne eivät estä toisia maita toteuttamasta omia suunnitelmiaan. Koska uusi agenda koskee myös Suomea, niin Suomen eri hallinnonalojen, yrityssektorin, tutkimuslaitosten ja järjestöjen on oltava talkoissa mukana. Toiminnan ja tavoitteiden on oltava johdonmukaisia ja tuettava toisiaan eli samaan aikaan esimerkiksi hyvinvointia, ihmisoikeuksia, oikeusvaltiota, sosiaaliturvaa ja työllisyyttä. Luonnollisesti samaa johdonmukaisuutta on noudatettava myös ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä niiden myötä kehityspolitiikassa ja kehitysyhteistyössä.

Lisäksi suunnitelmien täytyy sisältää päätökset rahallisista ja muista tukikeinoista kehitykselle, joiden edellytykset tavoitteiden saavuttamiseksi ovat heikkomat kuin esimerkiksi EU-mailla. Tämä tarkoittaa mm. riittävää ilmastorahoitusta ja kehitysyhteistyövarojen määrää.

3) Kestävää kehitystä on mitattava siihen soveltuvilla mittareilla. Maailmalla on tehty paljon työtä vaihtoehtoisten kehitysindikaattorien laatimiseksi. Tämän työn hedelmät on saatava kokeiltaviksi ja käyttöön, jotta pääsemme mittaamaan inhimillisen kehityksen kannalta olennaisia asioita pelkän BKT-seurannan sijaan.

4) Jos yritysten roolia kestävä kehityksen toteuttamisessa vahvistetaan, myös niiden toiminnan läpinäkyvyyttä on lisättävä, jotta kestävyden arviointi onnistuu.

Järjestöiltä on aina edellytetty kehitysyhteistyöhankkeiden tarkkaa raportointia. Vastaavasti yritysten on raportoitava niiden toiminnan olennaisista ulottuvuuksista. Esimerkiksi monikansallisilta suuryrityksiltä on edellytettävä maakohtaista verotietojen raportointia, jotta veroparatiisien käyttö saadaan kuriin. Myös ihmisoikeusloukkausten estämisestä on huolehdittava YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ns. Ruggien periaatteiden mukaisesti.

5) Kansalaisyhteiskunnan osallistaminen kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen jäänee YK:n loppuasiakirjassa heikoksi, ja se on korjattava. YK:n tasolla High-Level Political Forumin rooli kestävä kehityksen tavoitteiden toteutuksessa on selkiytettävä, samoin kuin kansalaisyhteiskunnan osallistumisoikeus. Kansallisella tasolla pääministerin on johdettava työtä, ja järjestöt on otettava mukaan sitä tekemään. Kehityspolitiikan ja -yhteistyön pitkäkestoisuuden takaamiseksi tulee kehittää pysyvä kehityspolitiikan raami nykyisenmallisen kehityspoliittisen ohjelman pohjaksi.

Lisätietoja:

Jouni Nissinen

kehityspoliittinen asiantuntija,

jouni.nissinen@kepa.fi, puh. 050 317 6687